

Vrouwenrechten in het breder maatschappelijk perspectief én de inbreng van de VN ter zake

Vormingsseminarie van de *Vereniging van Verenigde Naties (VVN)* over de VN en de Rechten van de Mens.

Maandag 19 oktober 2009, Boudewijngedebouw, Balkon 2 links

13 u: Welkom

Maarten Vidal, beleidsmedewerker Departement internationaal Vlaanderen;
Cedric Ryngaert, ondervoorzitter VVN.

Doel van dit seminarie:

- aantonen dat veel beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid door vrouwenrechten aangeraakt worden.
- gender als transversaal thema vanuit VN duidelijk te maken
- nadruk leggen op specifieke gender-instrumenten
- aangeven welke gender-doelstellingen er voor verschillende Vlaamse beleidsdomeinen openliggen of waar info kan gevonden worden

13u15:

Gender in de VN-structuren: van "status van de vrouw" naar "vrouwenrechten"

Neri Sybesma-Knol, VVN-erevoorzitter en emeritus hoogleraar internationaal recht VUB.

Professor Sybesma-Knol schetst een historiek van de structuren binnen de VN die zich bezighouden met vrouwenrechten.

De VN houdt zich met heel wat bezig: economische rechten, politieke rechten, burgerrechten en mensenrechten. Die rechten zijn er voor **alle** mensen. Je kunt je afvragen waarom het dan nog nodig is dat er binnen de VN een apart circuit bestaat om te spreken over vrouwenproblemen?

Hoewel goedbedoeld, is het misgegaan in 1946. De Commissie mensenrechten zou twee subcommissies hebben: een voor de rechten van minderheden en een voor de status van de vrouw. Stilaan klommen de rechten van de mens op tot een van de centrale issues in het hele VN-netwerk, maar die subcommissies zijn niet in dezelfde vorm blijven bestaan. Doordat vrouwenrechten wel in een subcommissie behandeld worden (de CSW), zijn ze jammer genoeg niet meegegaan in het almaar stijgend belang dat aan mensenrechten gehecht wordt.

Toch ligt de Commissie voor de Status van de Vrouw (CSW) aan de basis van het ontzettend belangrijke vrouwenverdrag CEDAW, en aan de basis van de wereldconferenties over vrouwen. Maar het Cedaw had een verdrag kunnen zijn als andere mensenrechtenverdragen. Pas in 1993 zijn vrouwenrechten stilaan gekatapulteerd naar het mensenrechtendiscours. Ook in Peking in 1995 werd het nog eens in de verf gezet: "**vrouwenrechten zijn mensenrechten**". Maar dit blijft vooral als een apart issue verder leven.

De mainstream mensenrechten-procedures zouden meer gevoelig gemaakt moeten worden voor vrouwenrechten. Specifieke vrouwenrechtenproblemen komen te weinig aan bod in de toezichhoudende organen die bij grote verdragen in het leven geroepen zijn. Als het gaat over **moderne vrouwenrechten**, bijvoorbeeld reproductieve rechten, zouden die meer naar mainstream burgerrechtenverdragen moeten gekatapulteerd moeten worden.

Toezichthoudende comités zijn heel belangrijk. Ze houden niet alleen **toezicht op de naleving** van de verdragen, ze dragen ook bij aan de **interpretatie** van de verdragen. Dank zij de rapportageverplichting kan het toezichthoudend comité **in discussie gaan** met nationale vertegenwoordigers. Ze doen **nuttig denkwerk**, ook al stellen de naties de situatie gunstiger voor dan ze in werkelijkheid is. Daar wordt wel degelijk ingegaan op de details van hoe het eraan toegaat in de staten.

Het klachtenrecht geeft de gelegenheid aan de toezichthoudende comités om in detail in te gaan op concrete situaties in de staten. Het comité kan een uitspraak doen en kan een bepaald artikel van een verdrag juridisch uitpluizen. Het kan **een staat in fout stellen**. Een lidstaat die dat te slikken krijgt moet eigenlijk de **wetgeving veranderen**. Dit geeft een aantoonbare verbetering van de toestand.

Het CEDAW Comité werkt mee aan de **voortschrijdende verandering van de wettekst** omdat het een staat specifiek kan wijzen waar ze in de fout gaan. Er is een ontwikkeling gaande over het denken over mensenrechten, bijvoorbeeld met betrekking tot lijfstraffen. Nog een voorbeeld. In de algemene commentaren sprak het Comité voor Economische, Sociale en Culturele Rechten (ECOSOC) over het recht op water : dat recht maakt wel degelijk deel uit van het recht op gezondheid. Gevolg is dat de privé watermaatschappijen sindsdien verplicht zijn iedereen een minimale hoeveelheid water gratis te leveren.

De comités helpen om een verdragtekst progressief te interpreteren. Het Cedaw-verdrag, dat niet zozeer nieuwe rechten aan vrouwen verleent, maar wel de verschillende rechten duidelijk groepeerd, is een verdrag waarbij staten **beloven** om het vrouwen **mogelijk te maken** gelijke rechten aan die van mannen te bekomen. Het Cedaw bevat bepalingen die moeilijk juridisch afdwingbaar zijn, omdat het vooral inspanningsverbintenissen zijn. Artikel 16, artikel 3, artikel 9, .. Er zijn een heleboel artikels waarmee je niet zomaar naar de rechter kunt stappen.

Er zijn binnen het VN-systeem zeer veel verwijzingen naar gender. Bijvoorbeeld: conventie nr 100 (1952) en conventie 111 waren heel belangrijk tegen discriminatie op de werkvloer.

Of Resolutie 1325 van de VN-Veiligheidsraad, specifiek over vrouwenrechten in gewapende conflicten en vredesopbouw. Volgens Koffi Anan kennen vrouwen als geen ander de tol van conflicten, en zijn ze als geen ander bekwaam om conflicten te voorkomen en op te lossen. Ze zijn heel belangrijk voor de besluitvorming rond vredeshandhaving, voor wederopbouw na conflicten, voor het oprichten van waarheidscommissies.

De wereldfederatie van VN-verenigingen heeft onlangs een grote enquête gehouden over de vraag:

In hoeverre zijn vrouwenrechten ook universele rechten? Gelden die overal onverminderd?

- ofwel zijn vrouwenrechten anders in verschillende culturen en je legt je daarbij neer, je vindt dat OK;
- ofwel vind je dit niet OK en zeg je : vrouwenrechten zijn nog niet overal op het punt waar ze moeten zijn, we moeten eraan werken

Ik kies voor het tweede antwoord en dat doen ook de VN-comités. Er is één soort vrouwenrechten. Andere benaderingen van culturen **zijn tijdelijk**. We moeten gaan voor gelijke vrouwenrechten in heel de wereld.

Het is een goede zaak dat er een Agentschap Vrouwenrechten wordt opgericht binnen de VN. Alle vrouwenorganisaties van de VN zullen samengesmolten worden in 1 orgaan met een ondersecretaris-generaal voor vrouwenzaken.

We moeten veel meer vrouwenzaken aanhangig maken bij niet-gendercomités, zodat de hoofdzaken van het Cedaw-rapport opgenomen worden in andere mensenrechtenverdragen.

14u: Hoe wordt op federaal niveau het VN gender instrumentarium ingevuld en gecoördineerd?

Kaat Denys, attaché FOD Buitenlandse Zaken, dienst VN, gender

Onze opdracht is de Belgische standpunten ook internationaal proberen te verkopen, opdat die gereflecteerd worden in internationale wetgeving. We willen dat internationale wetgeving verder gaat, opdat er een internationaal kader ontstaat om de Belgische wetgeving aan op te trekken.

Spreker geeft een overzicht van de structuren, commissies en organen die in het leven geroepen zijn om aanbevelingen te formuleren om de Belgische standpunten te onderbouwen, die vervolgens op de internationale agenda's te plaatsen en om de internationale akkoorden op te volgen en uit te voeren.

Voorbeeld: Commissie Vrouwen & Ontwikkeling, Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM). In het kader van Peking +15 op bereiden ze momenteel twee VN-conferenties voor: de VN regionale conferentie (UNECE) in november 2009 in Genève en de VN commissie (CSW) in New York in maart 2010.

Enkele Belgische standpunten zijn bijvoorbeeld:

België wil deelname van ngo's aan de Commissie voor de Status van de Vrouw (CSW). België wil een transparanter klachtenbehandeling. Om dat klachtenmechanisme open te breken, hebben we de actieve deelname van ngo's nodig. Die kunnen bottom up iets veranderen zonder een diplomatieke rel te veroorzaken, wat wel gebeurt als de VN een regering op het matje roept.

België vindt reproductieve rechten belangrijk. Vrouwen moeten een geïnformeerde beslissing kunnen nemen. Dat geldt ook voor abortus. Er is nog geen EU consensus wegens verzet van Polen en Malta, maar er is een kleine vooruitgang : we mogen wel al voorlichting geven over het bestaan van abortus. Ook over aids.

VN-Resolutie 1820 werd gestemd in juli 2008, toen België in de VN Veiligheidsraad zat. Landen die hun leger, rebellen, politie, non-state actors niet beletten van geweld te plegen op vrouwen kunnen specifieke sancties ondergaan. Er staan 28 mensen op de sanctielijst.

VN-Resoluties 1888 en 1889 gaan specifiek over seksueel geweld. België heeft het idee gelanceerd om een speciale rapporteur seksueel geweld in conflictgebieden aan te duiden.

VN-Resolutie 1325 : het gesprek van Yves Leterme (minister BZ) met ambtsgeenoot Hilary Clinton heeft geholpen dit op de agenda te krijgen.

België wil dat vrouwen aan de onderhandelingstafels zitten, zonder dat derden over vrouwen spreken in de derde persoon. Het cultuurrelativisme is momenteel heel groot. Maar over seksueel geweld als oorlogswapen is er nu wereldwijde consensus dat dit echt niet kan. We hopen dat dit een voet tussen de deur is naar empowerment van vrouwen, naast het slachtofferaspect.

Tijdens het EU-voorzitterschap van België in 2010 zal er met betrekking tot de VN veel over gender aan bod komen: in juli Ecosoc, en in september 2010 de algemene vergadering over de Millenniumdoelstellingen.

Op Europees niveau werken we zo:

Er zijn verschillende raadsgroepen in de Europese Raad die wij volgen. De raadswerkgroep gelijke kansen (gevolgd door IGVM), een werkgroep over de VN waar resoluties met betrekking tot vrouwenrechten besproken worden, een over mensenrechten waar ook vrouwenrechten veel aan bod komen. In de 60 andere vb. landmijnen, terrorisme, proberen we ook alle betrokkenen te sensibiliseren voor vrouwenrechten.

Het is niet altijd evident. Soms hebben we maar 1 uur tijd om een resolutie-ontwerp van 10 pagina's te analyseren en onze opmerkingen door te geven. Zoals vandaag over het vrouwelijke kind.

Er is momenteel ook heel wat te doen over gedwongen huwelijken. Onze federale overheid kan een rechtskader creëren om te zorgen dat dit niet langer mogelijk is in België.

14u45: Het genderbeleid van de Vlaamse overheid in de voorbije 15 jaar.

Martha Franken, Directeur emerita Gelijke Kansen in Vlaanderen.

Aan de hand van een powerpoint-presentatie overloopt Martha Franken het ontstaan van het Vlaamse Gelijkekansenbeleid. Ze begint bij de aanstelling van Miet Smet in 1983 als federaal staatssecretaris voor maatschappelijke emancipatie met de ratificatie van het Cedaw-verdrag door België.

Franken vertelt en haalt anekdotes aan. Hoe de Vlaamse minister voor ambtenarenzaken (Luc Van den Bossche) vond dat het federale KB over positieve actie (die de verhouding werkgever-werknemer regelt) niet van toepassing was op de Vlaamse overheid. De Vlaamse Overheid wou het beter doen. In 1992 stelde hij Rita Mulier aan als opdrachthouder emancipatiezaken van de Vlaamse overheid. Ze kreeg wel de opdracht maar niet de macht om echt iets te veranderen. Doordat het federale KB niet van toepassing geacht werd op de Vlaamse Overheid hebben vrouwen 4 à 5 bevorderingsrondes gemist na de staatshervorming van 1988. Dit werd in vraag gesteld door het CEDAW comité en tien jaar later werd ook dit standpunt van de Vlaamse minister officieel verworpen, maar voor de betrokken vrouwen was het te laat.

Zo werd ook op federaal niveau het Nationaal actiecomité opgericht ter voorbereiding van de VN-wereldconferentie voor de vrouw in Nairobi. De Vlaamse overheid was daarbij niet betrokken.

Na de regionale verkiezingen van 1995 kwam er voor het eerst een Vlaams Gelijkekansenminister (Anne Van Asbroek). Zij had geen eigen administratie, omdat de opdrachthoudster voor emancipatiezaken afhing van de minister voor ambtenarenzaken. In oktober 1995 werd daarom de cel Gelijke Kansen opgericht. Die ging van start in januari 1996 met Martha Franken als directeur. Anne Van Asbroek is naar de VN-conferentie in Peking geweest, waar het idee van gender mainstreaming gelanceerd werd. Toch heeft de minister het Peking actieplatform nooit opgenomen in haar beleidsbrief, wel de idee van gender mainstreaming.

Bij de eerste uitbouw van het gelijkekansenbeleid werd er gepioneerd rond alle thema's, ook om het beleidsdomein te verkennen. Er waren bijna geen internationale contacten. Ook internet als informatiebron was quasi onbestaande en communicatie per email. Alles gebeurde via papieren documenten en via informatie die je verzamelde in je netwerk. Bij een beginnend beleidsdomein zijn je netwerken evenwel heel klein.

Vanaf 1998 nam de cel 'Gelijke Kansen in Vlaanderen' voor het eerst deel aan de vergadering van CSW in New York. In die tijd bestond er nog geen 'coormulti' om de vergaderingen voor te bereiden. Er waren geen afspraken over een taakverdeling. Martha Franken volgde alle officiële panels en side-events. Ze heeft in 1999 Lily Boeykens bezig gezien bij de onderhandelingen over het klachtenprotocol op de CEDAW conventie. Boeykens deed dat heel fel en heel goed.

Vanaf 2000 was er meer systematiek in het Vlaamse gelijkheidsbeleid, de ad hoc verkenning werd vervangen door een strategisch plan. Het actieplatform werd als insteek gebruikt bij de bijdrage van de Vlaamse Administratie aan het Vlaamse regeerakkoord. Geen enkele minister was tot op heden geïnteresseerd in het internationale luik. Het is nochtans zeer belangrijk om het nationale beleid op af te stemmen. Maar het Vlaamse gelijkheidsbeleid was wel bekend in het buitenland. Martha Franken werd regelmatig gevraagd om als gender mainstreaming expert te gaan spreken op bv. seminars in nieuwe lidstaten van de Raad van Europa om uit te leggen hoe wij mainstreaming implementeerden.

Franken heeft een actieve rol gespeeld in CDEG, (comité van directeurs Gelijke Kansen van de Raad van Europa) van 1996 - 2009. Daar zijn aanbevelingen geformuleerd over vrouwen en geweld, vrouwen en besluitvorming, mainstreaming in onderwijs, mainstreaming in gezondheid, en over standaarden en mechanismen voor een gelijkheidsbeleid.. Het is een soort grondwet van vrouwenrechten dat alle tot op heden bestaande erkende regelgeving bevat. (De aanbevelingen kan je vinden op o.a. de website van GKV)

Spreker vertelt nu hoe ze het Belgische CEDAW-rapport ging verdedigen in New York in 1996 en 2002.

Er kwam kritiek dat het gelijkheidsbeleid in België Cedaw te weinig als juridische basis gebruikt en teveel werkt met het Peking actieplatform. Men ging eraan voorbij dat het Peking Actieplatform evenwel strategische en concrete doelstellingen bevat en daarom veel makkelijker te hanteren is als basis voor een beleid dan het vrouwenverdrag.

Spreker vertelt hoe ze in oktober 2008 een derde keer naar het Cedaw-comité in Genève moest om het Belgische rapport mee te gaan verdedigen. We mogen een kijkje nemen achter de schermen.

Sinds de recente hervormingen komt het Cedaw-comité twee maal per jaar voor drie weken samen, een keer in New York, een keer in Genève, (zodat lidstaten niet meer zo ver moeten reizen om hun rapporten te verdedigen). Het comité bestaat uit 24 verkozen leden, die wel via hun regering zijn aangeduid, maar in het comité zetelen als onafhankelijk expert . Ze kunnen dus veel progressievere standpunten innemen dan nationale vertegenwoordigers. De praktische werkverdeling is zo: er zijn twee kamers van 12 leden. Zo kunnen tegelijk twee landen ondervraagd worden. Ze spreken onderling af welke vragen gesteld worden aan het land. Het land dat een rapport moet verdedigen zit op een podium. In 2008 bestond de Belgische delegatie uit meer dan 20 personen, maar slechts drie personen zitten op de examenstoel.

De eerste keer dat Martha Franken het rapport moest verdedigen in 1996 bestond de delegatie uit drie personen. Eerst gaf de ambassadeur een half uur uitleg over de staatshervorming en verdween daarna. De drie moesten de hele dag een spervuur van vragen doorstaan. Dit is eigenlijk nog niet veranderd. De leden van het CEDAW comité hebben zich immers heel grondig voorbereid, elk op zijn eigen terrein. De vragen volgen per hoofdstuk het Cedaw-verdrag, artikel per artikel. Toen voelde dat aan als een stresserend examen. Nu acht spreker het een hele eer om van gedachten te wisselen met genderexperten op wereldniveau. Het is zaak om je niet in het hoekje te laten duwen. Als beleidsmaker doe je immers water in de wijn, omdat het maximum toch niet haalbaar is. Het is goed dat een dergelijke commissie je weer eens confronteert met veel feministischer standpunten.

Sinds 2008 is er ook een nieuwe werkmethode. De commissie luistert nu ook naar ngo's die hun schaduwrapport mogen voorstellen. Aangezien er vorig jaar geen

schaduwrapport van de Vrouwenraad was, kreeg de delegatie het verwijt dat ze niet met het middenveld samenwerken. Dat is onterecht, want beleid, academische research en middenveld werken al jaren samen. Voor de toekomst is opnieuw een schaduwrapport gepland vanuit de vrouwenbeweging.

De Cedaw-commissie controleert ook wat er terechtgekomen is van vroegere inspanningsverbintenissen. Bijv. op het vlak van politieke participatie hebben we quota op de verkiezingslijsten ingevoerd. Toch blijft de praktijk achterop. Waarom? Een probleem is dat vrouwelijke mandatarissen hun mandaat niet uitdoen. De commissie vraagt het beleid nog bijkomende maatregelen te nemen.

De Cedaw-commissie vraagt ook waarom ons beleid het altijd over "diversiteit" heeft en niet over "gelijkheid m/v".

Ze wijzen ook op de nood aan genderstatistieken. Het opsplitsen naar m/v is nodig opdat we kunnen zien of het beleid effect heeft op de gelijkheid m/v. Ze geeft een voorbeeld hoe moeilijk die boodschap van genderstatistieken over te brengen is op de verschillende beleidsdomeinen : Zelfs Mieke Vogels, die minister was van welzijn en van gelijke kansen, heeft de welzijnsbarometer voorgesteld zonder opsplitsing m/v..

Cedaw vindt het ook onbegrijpelijk dat ons lesmateriaal in scholen nog altijd de klassieke traditionele rolpatronen toont, en vraagt waarom slechts 45% van de vrouwen naar de gratis borstkanker-screenings gaan, alhoewel deze actie al meer dan 15 jaar bestaat.

De vooruitgang van het genderbewustzijn in Vlaanderen gaat zeer traag en het is jammer dat er zoveel tijd verloopt tussen beleid en rapporteren, want daardoor geven ministers nooit verantwoording voor hun eigen beleidsresultaten aan het CEDAW comité.

15u15: "Van VN naar Nederlandstalige Vrouwenraad en vice versa"

Maggi Poppe, stafmedewerker Vrouwenraad.

Aangezien Maggi Poppe ziek is, wordt gevraagd aan Martha Franken om kort het middenveld te belichten. Een en ander werd reeds verwerkt in haar eigen presentatie.

Franken: Het middenveld moet mee in de onderhandelkamer stappen bij de opmaak van ontwerp-resoluties. Als je het middenveld opneemt in je delegatie krijg je veel inbreng van feministen. Zoniet krijg je teveel diplomatieke taal, juridische spitsvondigheidjes, weinig geïnspireerd door het feminisme.

Voorbeeld: in 2009 heeft de Vlaamse Overheid met betrekking tot de ontwerp-resolutie van het CSW over HIV/aids advies gevraagd aan Sensoa. Een van de opmerkingen van Sensoa is meegenomen in de slottekst.

Vrouwen moeten meer op hun rechten staan, meer zaken aanhangig maken. Belangrijk is dat slachtoffers gebruik maken van het klachtenrecht, en hierin kan de vrouwenbeweging nog een belangrijke initiërende en ondersteunende rol spelen. Maar die rol van slachtoffer is enorm zwaar. Het kost je 10 jaar van je leven, je wordt er voortdurend mee geconfronteerd, en we kunnen alleen maar vaststellen dat, van alle doelgroepen, vrouwen het minst klacht neerleggen.

De rol van slachtoffers is enorm belangrijk zodat cases internationaal aan bod komen en exemplarisch worden voor de interpretatie van wetten of het schrijven van nieuwe teksten.

16u: Mrs Osnat Lubrani, Director UNIFEM Liaison Office in Brussels

<http://www.unbrussels.org/agencies/unifem.html>

Op 18 december 2009 vieren we de dertigste verjaardag van het Cedaw-verdrag, dat ondertussen door 186 VN-lidstaten geratificeerd werd. We kunnen nu wel spreken van een wereldwijd engagement voor gendergelijkheid. Nieuwe landen namen Cedaw op in nationale kaderwetten op het vlak van landeigendom, uitbannen van geweld tegen vrouwen, erfrecht,...

Voor mij betekent Cedaw in mijn dagelijkse werk meer dan een wettekst, het is de Unifem-bijbel. In de 13 jaar dat ik voor Unifem werk zie ik dat regeringen vlak voor de rapportage vlug-vlug taken verdelen maar het maatschappelijk middenveld erbuiten laten. Unifem steunt het middenveld in het produceren van schaduwrapporten. Dit geeft spanningen tussen het middenveld en de overheid. Voordat het rapport gepresenteerd wordt zorgen wij dat het middenveld betrokken wordt, dat de media geïnformeerd worden. Onze inbreng verlevendigt de rapportage, wij tonen het verband tussen wat gebeurt op het lokale vlak en op internationaal vlak.

Voorbeelden van de invloed van het Cedaw-verdrag:

- Cedaw – principes werden geïmplementeerd in het vernieuwde familierecht in Marokko. Bijv. artikel 16 bevat gedeelde verantwoordelijkheid van de echtgenoten. Art. 9 bevat het overdragen van nationaliteit op de kinderen. Er werden tegelijk familierechtbanken opgericht en het ministerie van justitie kon de opleiding van rechters en medewerkers steunen. Een ander positief gevolg was aanpassingen in het strafrecht tegen partnergeweld.
- De landhervormingen in Tadjikistan en Koerdistan na de val van het communisme. Ongewild bleek het privatiseringsproces discriminerend voor vrouwen. Na de analyse van Unifem werd de wet op de landhervormingen aangepast zodat vrouwen konden meepraten in de planning van het recht op land.
- In Bangladesh hebben vrouwelijke juristen de overheid aangeklaagd omdat er geen wet bestaat tegen seksueel misbruik op het werk, in overheidsinstellingen, in onderwijsinstellingen. Dat was een serieuze hinderpaal voor vrouwen. Het Cedaw stond centraal in de debatten voor de rechtbank om gendergelijkheid op te nemen in de grondwet van Bangladesh.

Er is nog veel te doen op het vlak van bewustmaking, lokale verordeningen, mechanismen om de toepassing af te dwingen, uitwerken van klachtenprocedures.

Voorbeeld: Cedaw-commissie trad op tegen Hongarije in 2004 in de case van een vrouw uit de Roma minderheidsgroep die verplicht werd een formulier voor verplichte sterilisatie te ondertekenen na een miskraam. Toen ze opnieuw zwanger wilde worden kwam haar sterilisatie aan het licht. Dit was een overtreding van artikel 12 over het recht op voortplanting. Als gevolg van die zaak paste Hongarije de grondwet aan.

Osnat Lubrani beantwoordt daarna vragen vanuit de zaal. Wij vatten de antwoorden kort samen.

Ondanks alle vooruitgang in de implementatie van de Cedaw-principes zijn er nog enorme lacunes, vooral in die landen die voorbehoud hadden tegen het protocol. Het is niet omdat de wettelijke middelen aanwezig zijn, dat de vrouwenrechten in de praktijk veilig zijn. Het is een langetermijnproces.

We moeten alle kennis uit die rapporten verzamelen en verspreiden. Een stap in de goede richting is gezet met de nieuwe website <http://www.unifem.org/cedaw30>. De Cedaw-commissie moet op de hoogte gebracht worden van wat op nationaal niveau verkeerd gaat. Unifem kan daar een nuttige rol spelen. Zo ondersteunt Unifem de rechten van vrouwelijke migranten. Ze speelde informatie over de problemen van vrouwelijke migranten door aan de Cedaw-commissie.

Gevolg: Cedaw maakte een nieuwe aanbeveling over vrouwelijke migranten. Zo'n dingen moeten op een beter gestructureerde manier gebeuren.

In Europa is er nog een probleem met geweld tegen vrouwen, met integratie van vrouwelijke migranten. Er moet meer samenspraak gebeuren tussen al wie hiermee bezig is, op een systematische manier.

Het Cedaw heeft veel voorbehoud-clausules en afwijkingen. De ergste zijn die die radicaal het tegenovergestelde zeggen van wat in het verdrag staat, de botsing met culturen en religies, de landen die Cedaw wel geratificeerd hebben maar het niet implementeren. Er zijn nog grote problemen in Afghanistan, Pakistan. Opkomen voor gelijke rechten van vrouwen is daar zelfs levensbedreigend.

Het nieuwe genderagentschap van de VN moet dat aanpakken.

<http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=32066&Cr=women&Cr1>

Verslag: Brigitte Rys